

**THE IMAGE AND STEREOTYPE OF SUNDANESE WOMEN IN
MARJANAH NOVEL BY S. DJOJPUSPITO
(Structural Research and Feminism)¹**

Tsany Nurfajriani²

ABSTRACT

This research is motivated by the need for efforts to find images (images and stereotypes) of Sundanese women, especially in the colonial period. The purpose of this research was to describe: (1) the structure of the story in a novel by the title Marjanah; and (2) the image and stereotype of Sundanese women in a novel by the title Marjanah. This research is used the descriptive analytic method which aims to describe the story structure, image and stereotypes of women present in a novel by the title Marjanah. Technique of the research that used is the library techniques and focalist techniques. The results that found: (1) The theme of a novel by the title Marjanah is social criticism of the state of gender (men and women) who do not respect each other. The flow in this novel is structured, interrelated between the beginning, middle and end. The background in this novel includes the background and background, and also the background of the time which shows facts such as days, weeks, months and years. The social setting in this novel is not so prominent. This novel have 30 names character, who have the characteristics of being smart, strong, lazy, indiscriminate, loyal, critical, mutual respect, dll; (2) the image and stereotype of women contained in this novel is seen from social status and education. Based on that, the image and stereotype of women in this novel is divided into three parts, that are the image and stereotype of educated wealthy women, the image and stereotype of wealthy women who are not educated (school), and the image and stereotype of uneducated chopped women. The educated wealthy women have a positive image, good stereotype, smart strong, critical, and intelligent. Uneducated wealthy women have a positive image in the view of the chaff, but have a negative image in the wealthy view. The backward people see that the wealthy women is good, smart and high in degree, but for the wealthy men, wealthy women are portrayed as lustful, as housekeepers, and weak. Women who are not educated (formal and non-formal) have negative images, weak stereotypes, despicable degrees, and portrayed as lustful. Suggestions are submitted to the next researcher so that more deeply examines feminism in other analyzes, for example in the matter of examining female writers. Finally, hopefully the results of this reasearch can enrich Sundanese language and literature.

Keywords: stereotypical, image, structuralism, feminism

¹ The research is guided by Dr. Dedi Koswara, M.Hum., and Dr. Retty Isnendes, M. Hum.

² A student from Sundanese Language Education Department of FPBS UPI, Bandung.

**CITRA DAN STEREOTIP PEREMPUAN SUNDA DALAM NOVEL
MARJANAH KARYA S. DJOJOPUSPITO**
(Kajian Struktural dan Féminisme)³

Tsany Nurfajriani⁴

ABSTRAK

Penelitian ini dilatarbelakangi oleh perlunya usaha untuk mencari gambaran (citra dan stereotip) perempuan Sunda khususnya pada masa kolonial. Tujuan penelitian ini adalah untuk mendeskripsikan: (1) struktur cerita dalam novel Marjanah; dan (2) citra dan stereotip perempuan Sunda dalam novel Marjanah. Metode yang digunakan dalam penelitian ini, adalah metode deskriptif analitik yang bertujuan untuk mencari dan mendeskripsikan struktur cerita, citra dan stereotip perempuan yang hadir dalam novel Marjanah. Teknik penelitian yang digunakan adalah teknik kepustakaan dan teknik fokalisor. Hasilnya, ditemukan: (1) tema novel Marjanah adalah kritik sosial terhadap keadaan gender (laki-laki dan perempuan) yang tidak saling menghargai. Alur dalam novel ini terstruktur, saling berkaitan antara bagian awal, tengah, dan akhir. Latar dalam novel ini meliputi latar pekampungan dan latar kota, terdapat juga latar waktu yang menunjukkan waktu faktual seperti hari, minggu, bulan, dan taun. Latar sosial dalam novel ini tidak begitu menonjol. Karakter dalam novel ini ada 30 nama orang, yang memiliki sifat diantaranya pintar, kuat, malas, tidak pandang bulu, setia, kritis, saling menghargai, dll; (2) citra dan stereotip perempuan yang terdapat dalam novel ini dilihat dari status sosial dan pendidikan. Berdasarkan itu, citra dan stereotip perempuan dalam novel ini terbagi kedalam tiga, yaitu citra dan stereotip perempuan priyayi yang berpendidikan, citra dan stereotip perempuan priyayi yang tidak berpendidikan (sekolah), dan citra dan stereotip perempuan cacah yang tidak berpendidikan. Perempuan priyayi yang berpendidikan memiliki citra yang positif, stereotip baik, pintar kuat, kritis, dan cerdas. Perempuan priyayi tidak berpendidikan memiliki citra positif dalam pandangan kaum cacah, tapi memiliki citra negatif dalam pandangan priyayi. Stereotip dalam pandangan cacah perempuan priyayi itu baik, pintar, dan tinggi derajatnya, tapi dalam pandangan laki-laki priyayi, perempuan priyayi digambarkan sebagai pemuas nafsu, sebagai pengurus rumah tangga, dan lemah. Perempuan cacah tidak berpendidikan (formal dan non formal) citranya negatif, stereotipnya lemah, derajatnya hina, dan sebagai pemuas nafsu. Saran disampaikan untuk peneliti selanjutnya agar lebih dalam lagi meneliti feminisme dalam analisis lainnya, misalnya dalam soal meneliti penulis perempuan. Terakhir, semoga hasil penelitian ini bisa memperkaya khazanah bahasa dan sastra Sunda.

Kata kunci: citra dan stereotip, strukturalisme, feminisme

³ Skripsi ini dibimbing oleh Dr. Dedi Koswara, M.Hum., dan Dr. Retty Isnendes, M. Hum.

⁴ Mahasiswa Departemen Pendidikan Bahasa Sunda Angkatan 2014.

Tsany Nurfajriani, 2018

CITRA JEUNG STÉRÉOTIP WANOJA SUNDA DINA NOVEL MARJANAH KARANGAN S. DJOJOPUSPITO:

Ulikan Struktural jeung Féminisme

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

**CITRA JEUNG STÉRÉOTIP WANOJA SUNDA DINA NOVEL
MARJANAH KARANGAN S. DJOJOPUSPITO**
(Ulikan Struktural jeung Féminisme)⁵

Tsany Nurfajriani⁶

ABSTRAK

Ieu panalungtikan téh dikasangukungan ku perluna tarékah pikeun maluruh gambaran (citra jeung stéréotip) wanoja Sunda hususna dina mangsa kolonial, anu ditilik dumasar kana status sosial jeung dunya atikan. Ari nu jadi tujuan ieu panalungtikan téh pikeun ngadéskripsikeun (1) struktur carita dina novel *Marjanah*; sarta (2) citra jeung stéréotip wanoja Sunda dina novel *Marjanah*. Méthode anu digunakeun dina ieu panalungtikan, nyaéta méthode déskriptif analitik anu tujuanana pikeun maluruh jeung ngadéskripsikeun struktur carita, citra jeung stéréotip wanoja nu nyampak dina novel *Marjanah*. Ari téhnik nu digunakeun, nyaéta téhnik pustaka jeung téhnik fokusator. Hasilna, kapanggih: (1) téma novel *Marjanah* téh ngeunaan kritik sosial kana kaayaan wanda baga (lalaki jeung wanoja) anu teu silih ajénan. Galur anu kapanggih dina ieu novel téh ngaruntuy, silisinambung antara bagian awal, tengah, jeung ahir. Latar anu nyampak dina ieu novel téh, nyaéta latar pakampungan jeung latar kota, latar waktu anu kapanggih téh réréana mah waktu faktual kayaning poé, minggu, bulan, jeung taun. Ari latar sosialna mah teu réa disebutkeun. Karakter anu aya dina ieu novel téh aya 30 ngaran, ari pasipatanana aya anu pinter, kuat, kedul, teu pipilih, satia, jrrd; (2) citra jeung stéréotip wanoja anu kapanggih téh ditilik tina status sosial jeung atikanana. Dumasar kana éta, tokoh wanoja dina ieu novel téh kabagi kana tilu kaum, nyaéta tokoh ménak anu nyangking atikan, tokoh ménak anu teu nyangking atikan, jeung tokoh cacah anu teu nyangking atikan. Tokoh wanoja ménak anu nyangking atikan mah boga citra anu positif, kitu deui stéréotipna anu bageur, pinter, kuat, kritis, jeung cerdas. Tokoh wanoja ménak anu teu nyangking atikan citrana positif dina sawangan kaum cacah, tapi négatif dina disawang kaum ménak. Stéréotipna, dina sawangan kaum cacah wanoja ménak téh bageur, pinter, jeung luhur darajatna, tapi dina sawangan kaum ménak mah, wanoja ménak téh teu payaan, ukur pikeun nyumponan napsu, ukur pikeun ngurus rumah tangga. Tokoh wanoja cacah bari teu nyangking atikan (formal jeung non formal) citrana negatif, stéréotipna teu payaan, darajatna hina, jeung ukur pikeun pangabutuh napsu. Saran ditepikeun ka panalungtik satuluyna sangka leuwih jéro deui ngulik panalungtikan féminisme dina ulikan séjénna, misalna dina pasualan ulikan pangarang wanoja. Pamungkas, mugia hasil panalungtikan téh bisa ngabeungharan hazanah basa jeung sastra Sunda.

Kecap galeuh: citra jeung stéréotip, strukturalisme, féminisme

⁵ Ieu skripsi téh diaping ku Dr. Dedi Koswara, M.Hum., sareng Dr. Retty Isnendes, M. Hum.

⁶ Mahasiswa Departemen Pendidikan Bahasa Sunda Angkatan 2014.